

שם הכלי: שאלון תפקוד אישי וחברתי מתוך ה VABS (Vineland Adaptive Behavior Scales)
פותח בשנת: 1984 **על ידי:** ספארו ועמיתיו (Sparrow, Balla & Cicchetti, 1984)
תורגם לעברית בשנת: לא צויין **על ידי:** לא צויין

1	מטרת הכלי	להעריך תפקוד אישי וחברתי מינקות ועד בגרות. הערכת ההתנהגות המסתגלת בתחום החברתי (בשאלון המקורי המלא ישנם עוד 3 תחומים: תקשורת, תפקודי יום-יום וכישורים מוטוריים)
2	סוג כלי המחקר	שאלון על אף שמועבר כראיון חצי מובנה להורה או למטפל
3	אוכלוסיית היעד	ה-V.A.B.S. משמש ככלי אבחוני ודיאגנוסטי לפיגור שכלי. עם זאת, השימוש בו אינו מוגבל לאוכלוסייה עם פיגור שכלי והוא משמש ככלי אבחוני גם באוכלוסייה הכללית ובאוכלוסיות עם נכויות שונות, שיש צורך להעריך את רמת התנהגותם המסתגלת בתפקודי יום-יום. ל-V.A.B.S. יש שלושה נוסחים: נוסח סוקר (Survey Form), נוסח מורחב (Expanded Form) ונוסח לכתה (Classroom Edition). הנוסח שהיה בשימוש במחקרים של כהן (2008) וארמה-בלנגה (2005) הנו ה-Survey Form המיועד לגילאי ינקות עד גיל שמונה עשרה שנים ואחד עשר חודשים.
4	אופי הדיווח	דיווח של ההורה או המטפל של הילד
5	מבנה הכלי	התחום החברתי מתמקד בקשר עם אחרים, משחק וניצול זמן פנוי וכן כישורי התמודדות, כלומר כיצד הפרט מבטא אחריות ורגישות כלפי אחרים.
6	סוג סולם המדידה	הציון ניתן בהתאם לשכיחות ההתנהגות: (0) 'לא, אף פעם'; (1) 'לפעמים או חלקית'; (2) 'כן, בדרך כלל'; (N) 'אין הזדמנות'; (DK) 'לא יודע', ומתקבל כציון גולמי מסיכום ציוני הפריטים המרכיבים כל תחום בנפרד. הציון הגולמי מתורגם לציון סטנדרטי בעבור כל אחד מן התחומים ובעבור ציון כולל של התנהגות מסתגלת, לרמת התנהגות מסתגלת - ('נמוכה' – הנחלקת ל-4 רמות על פי חומרת הלקות הנעות על רצף מ-1 ('לקות חמורה') עד 4 ('לקות קלה') - 'יחסית נמוכה', 'ממוצעת', 'יחסית גבוהה' ו'גבוהה'), לאחוזונים ולתפקוד תואם גיל. הציונים בתחומים השונים מתקבלים מסיכום ציוני הפריטים המרכיבים אותם. הציון הממוצע בכל תחום הוא 100 וסטית התקן הנה 15. טווח הציונים בתחום החברתי הנו 0-123.
7	סוג הפריטים בכלי	פריטי דירוג
8	אורך הכלי	גרסת הסקר כוללת 261 פריטים להערכת התנהגות מסתגלת ו-36 פריטים להערכת התנהגות בלתי מסתגלת. התחום החברתי בלבד כולל 66 פריטים (זהו הכלי המצורף)
9	מהימנות	כהן (2008): "בבדיקת מהימנות באמצעות מבחן חצוי נמצאו מתאמים הנעים בין 0.78-0.94, בבדיקת מהימנות בין שופטים נמצאו מתאמים הנעים בין 0.62-0.75. ובבדיקת מהימנות כיציבות באמצעות מבחן ומבחן חוזר נמצאו מתאמים הנעים בין 0.80-0.90. במרווחי זמן של שבועיים עד ארבעה שבועות. ציוני קרונברך אלפא לבדיקת מהימנות כעקיבות פנימית במחקר הנוכחי נמצאו גבוהים: 0.95. בעבור תחום התקשורת, 0.95. בעבור תחום מיומנויות יום יום, 0.94. בעבור תחום סוציאליזציה ו-0.86. בעבור התנהגות בלתי מסתגלת. ציון קרונברך אלפא שהתקבל בעבור השאלון כולו הוא 0.97."
10	תקיפות	כהן (2008): "תוקף מבנה ותוקף תוכן נמצאו תואמים (Mental Measurement Yearbook, 2002)."

רשימת מחקרי קרן של"ם אשר עשו שימוש בכלי:

שם המחקר	מק"ט
כהן אלישבע (2008). בדיקת הקשר בין אווירה משפחתית, קוהרנטיות ותקווה הורית להשתתפותם של ילדים ומתבגרים עם פיגור שכלי בגילי 10-21. תואר שני. אוניברסיטת תל אביב. מנחה: ברט אורית	<u>558</u>
ארמה-בלנגה קרן (2005). הבדלים בתפיסת העצמי, בתפקוד חברתי, בהשתתפות בעיסוקים ובקשר ביניהם בקרב מתבגרים עם פיגור בגיל 13-16 החיים בבית הוריהם לעומת אלו החיים במסגרת מעונית. אונ' תל-אביב. תואר שני. מנחה: ילון-חיימוביץ' שירה	<u>525</u>

שאלון תפקוד אישי וחברתי VABS

Sparrow, Balla & Cicchetti, 1984

(קידוד : ציון =2 כן, לעתים קרובות, באופן חלקי, ציון =1 לפעמים, ציון =0 לא, לעולם).

*הכתוב בלשון זכר מתייחס גם לנקבה

1. מסתכל על פניו של המטפל.
2. מגיב לקולו של מטפל או של אדם אחר.
3. מבחין בין מטפל לבין אחרים
4. מגלה עניין בחפצים חדשים או באנשים חדשים
5. מביע לפחות שני רגשות, ברורים שניתנים לזיהוי כמו, הנאה, עצבות פחד או צער
6. מראה ציפייה שמטפל יוציא/ ייקח אותו לטיפול
7. מגלה חיבה כלפי אנשים מוכרים
8. מגלה עניין בילדים או בבני גילו שאינם אחיו.
9. פונה לאנשים מוכרים
10. משחק עם צעצוע או עם חפץ לבדו או עם אחרים
11. משחק במשחקי אינטראקציה פשוטים עם אחרים
12. משתמש בחפצים ביתיים שגרתיים למשחק
13. מגלה עניין בפעילויות עם אחרים
14. מחקה תנועות פשוטות של מבוגר, כמו מחיאות כפיים, נפנוף לשלום בתגובה להדגמה
15. צוחק או מחייך בהתאם, כתגובה להצהרה חיובית
16. פונה לפחות לשני אנשים מוכרים בשמם
17. מגלה רצון להשביע את רצונו של המטפל
18. משתתף לפחות במשחק אחד או בפעילות עם אחרים
19. מחקה משימה מורכבת יחסית מספר שעות לאחר שנעשתה ע"י אחר
20. מחקה ביטויים של מבוגרים ששמע בהזדמנויות קודמות
21. מעורב בפעילויות של העמדת פנים או דמיון לבד או עם אחרים

22. מגלה העדפה לחברים מסוימים על פני אחרים
23. אומר בבקשה כשמבקש דבר מה
24. יכול לכוונת בשם את תחושותיו, כמו שמחה, עצב, פחד וכעס
25. כשמתבקש מזהה אנשים ע"י מאפיינים שונים משמם
26. חולק צעצועים או משהו אחר שברשותו בלי שנאמר לו
27. אומר את שמה של אחת או יותר מתוכניות הטלוויזיה המועדפות עליו כשנשאל ואומר גם באילו ימים וערוצים התוכניות מוצגות
28. מקפיד על חוקים של משחקים פשוטים בלי תזכורת
29. יש לו חבר מועדף מאותו מין
30. מציינת לחוקי בית הספר או המסגרת
31. מגיב מילולית ובאופן חיובי להצלחה של אחרים
32. מתנצל כשמבצע טעויות שלא במכוון
33. יש לו קבוצה של חברים
34. מציינת לחוקי החברה
35. משחק ביותר ממשחק לוח אחד או ממשחק כרטיסים אחד הדורש כישורים וקבלת החלטות
36. אינו מדבר עם אוכל בפה
37. יש לו חבר טוב מאותו מין
38. מגיב בצורה הולמת כאשר מוצג בפני זרים
39. מכין או קונה מיוזמתו מתנות קטנות למטפל או לבן משפחה בחגים העיקריים
40. שומר סודות ליותר מיום אחד
41. מחזיר צעצועים מושאלים, רכוש או כסף לבני גילו או מחזיר ספרים שהושאלו לספרייה
42. מסיים שיחה בצורה הולמת
43. נענה לגבולות הזמן שהוגדרו ע"י המטפל
44. נזהר משאלות שאלות או מהצהרות אשר עלולות להביך או לפגוע באחרים
45. שולט ברגשות של כעס וכאב כאשר שוללים את דרכו
46. שומר על סודות לפי הזמן המותאם
47. יש לו נימוסי שולחן בלי שיאמר לו
48. צופה בטלוויזיה או מאזין לרדיו לקבלת מידע בנושאי עניין מסוימים
49. הולך לבית ספר ערב או לאירועים מחוץ למסגרת מוסדית עם חברים בליווי של מבוגר
50. שוקל באופן עצמאי את התוצאות של הפעולות לפני שמקבל החלטה

51. מתנצל על טעויות או שגיאות בשיפוט
52. זוכר תאריכי ימי הולדת או אירועים של בני משפחה קרובה ושל חברים מיוחדים
53. יוזם שיחות על נושאים בתחומי עניין עם אחרים
54. יש לו תחביב
55. מחזיר כסף שלווה ממטפל
56. מגיב לרמזים בשיחה
57. משתתף בפעילויות ספורטיביות מחוץ לבית הספר
58. צופה בטלוויזיה או מאזין לרדיו לקבלת מידע מעשי יום יומי
59. קובע ועומד בפגישות שקבע
60. צופה בחדשות בטלוויזיה או מאזין לחדשות ברדיו באופן עצמאי
61. הולך לבית ספר ערב או לאירועים מחוץ למסגרת מוסדית עם חברים בלי השגחה של מבוגר
62. הולך לחוגים בערב מחוץ לבי"ס או לאירועים מחוץ למסגרת מוסדית עם חברים בלי השגחה של מבוגר
63. משתייך למועדון מתבגרים מאורגן, לקבוצת עניין או לארגון חברתי או ארגון נותן שירות
64. יוצא עם אדם אחד מהמין השני למסיבה או לאירוע ציבורי שיש בו הרבה משתתפים
65. יוצא עם בת זוג לפגישות עם עוד שני זוגות או שלושה זוגות
66. יוצא לפגישות עם בת זוג